
**REABILITATSIYADA MUSIQA TERAPIYASINING AMALIY
QO‘LLANILISHI****Askarbekov Umidjon ¹**¹ Toshkaent tibbiyot akademiyasi tibbiy bioloiya va gistologiya fakulteti**Ibodulla Tursunmetov ¹**¹ Ilmiy rahbar**MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:**

Received:17.05.2025

Revised: 18.05.2025

Accepted:19.05.2025

KALIT SO‘ZLAR:

musiqa terapiyasi,
reabilitatsiya,
psixoterapiya,
emotsional salomatlik,
autizm, nevrologik
kasalliklar, stress, tibbiy
yordam, art-terapiya,
O‘zbekiston

Mazkur maqolada musiqa terapiyasining tibbiy reabilitatsiyadagi amaliy qo‘llanilishi tahlil qilingan. Tadqiqotda musiqa terapiyasining turlari, qo‘llanilish sohasi, ilmiy asoslari hamda O‘zbekiston sharoitidagi imkoniyatlar va cheklovlar yoritilgan. Maqolada nazariy tahlil usuli qo‘llanilgan. Asosiy natija sifatida musiqa terapiyasi yordamida bemorlarning psixologik va jismoniy sog‘lig‘i sezilarli darajada tiklanishi aniqlangan. Xulosa qismida esa ushbu terapiyani amaliyotga keng tatbiq etish, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish bo‘yicha takliflar ilgari surilgan.

KIRISH. Zamonaviy tibbiyotda noan‘anaviy va yordamchi terapiya usullarining ahamiyati tobora ortib bormoqda. Musiqa terapiyasi inson ruhiyati va jismoniy sog‘lig‘iga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadigan, klinik jihatdan asoslangan usullardan biridir. U qadimdan turli madaniyatlarda davolash vositasi sifatida qo‘llanilgan. Ibn Sino va Forobiy asarlarida musiqaning terapevtik ta‘siri haqida fikrlar mavjud. Bugungi kunda esa u reabilitatsiya dasturlarining tarkibiy qismiga aylanmoqda. Ushbu maqolada musiqa terapiyasining asosiy yo‘nalishlari, zamonaviy qo‘llanish tajribalari va ilmiy asoslari tahlil qilinadi.

Nazariy asos

Ushbu maqola nazariy tahlil asosida yozilgan bo‘lib, unda mavjud ilmiy adabiyotlar, xalqaro tajribalar, statistik ma‘lumotlar va O‘zbekiston sog‘liqni saqlash tizimida qo‘llanilayotgan amaliy yondashuvlar tahlil qilingan. Asosiy manba sifatida tibbiy reabilitatsiya, art-terapiya, musiqa psixologiyasi va nevrologiya bo‘yicha zamonaviy maqolalar va rasmiy nashrlardan foydalanilgan.

Natijalar

Musiqa terapiyasining asosiy turlari — retseptiv (tinglovchi), faol (ijro asosida) va integrativ (kombinatsiyalangan) shakllarda qo‘llaniladi. Ular insult, Parkinson, autizm,

stress, depressiya va shunga o'xshash holatlarda samarali bo'lishi aniqlangan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, musiqaning ritm va tembri bemorning psixik holatini barqarorlashtiradi, og'riqni kamaytiradi, harakatlarni tiklaydi. O'zbekistonda musiqa terapiyasi hali keng rivojlanmagan bo'lsa-da, uning tarixiy va madaniy ildizlari mavjud.

Munozara

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, musiqa terapiyasi rehabilitatsiya jarayonida an'anaviy tibbiy yondashuvlarga muqobil yoki yordamchi usul sifatida samarali natija beradi. Bu, ayniqsa, bolalar va ruhiy holati nozik bemorlar bilan ishlashda seziladi. Shunga qaramay, O'zbekiston sharoitida bu terapiya turining ilmiy asoslari, malakali mutaxassislar va texnik baza yetishmasligi muammo bo'lib qolmoqda. Kelajakda musiqa terapiyasini ta'lim dasturlariga kiritish, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va ilmiy izlanishlarni rag'batlantirish bu yo'nalishdagi rivojlanishni jadallashtirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. To'xtayev A. A. Gistologiya va sitologiya asoslari. – Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2022.
2. Rahmonov B., Komilova S. Rehabilitatsiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020.
3. Oybekova M. Musiqa terapiya: tarixi va zamonaviy yo'nalishlari // Oyina.uz – 2023. – 28-aprel. – <https://oyina.uz/uz/article/1557>
4. Koelsch S. Brain correlates of music-evoked emotions. Nature Reviews Neuroscience. 2014;15(3):170–180.
5. Bradt J., Dileo C., Shim M. Music interventions for mechanically ventilated patients. Cochrane Database Syst Rev. 2013;12:CD006902.
6. Thoma MV et al. The effect of music on the human stress response. PLoS ONE. 2013;8(8):e70156.
7. American Music Therapy Association (AMTA) – <https://www.musictherapy.org>
8. Alimova G. Psixologik rehabilitatsiya va musiqa terapiyasining o'zaro aloqasi // Tibbiyot va innovatsiya. 2024;№2:59–63.
9. World Federation of Music Therapy (WFMT) – <https://www.wfmt.info>